



Eerste Kamer der Staten-Generaal

Centraal Informatiepunt

Den Haag, 29 november 2000

Aan de leden en de plv. leden van de Vaste Commissie
voor Justitie

OVERZICHT van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende wetsvoorstel:

26691 Toetsing van levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding en wijziging van het Wetboek van Strafrecht en van de Wet op de lijkbezorging (Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding)

EINDSTEMMING WETSVOORSTEL: het wetsvoorstel is op 28 november aangenomen door de Tweede Kamer. CDA, SGP, RPF, GPV, SP en het lid Apostolou (PvdA) stemden tegen.

Vóór stemmen de leden: Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Wilders, Witteveen-Hevinga, Zijlstra, Albayrak, Arib, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Barth, Van Beek, Belinfante, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bussemaker, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Depla, Dijkma, Dijkstal, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duivesteijn, Duijkers, Essers, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Hofstra, Kalsbeek, Kamp, Karimi, Klein Molekamp, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Luchtenveld, E. Meijer, Melkert, Middel, Molenaar, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Remak, Van 't Riet, Rijpstra, Rosenmüller, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spoelman, Van der Steenhoven, De Swart, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste en Waalkens.

Tegen stemmen de leden: Van Wijmen, Wijn, De Wit, Van den Akker, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Atsma, Balkenende, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Buijs, Van de Camp, Dankers, Van Dijke, Eurlings, De Haan, Hillen, Van der Hoeven, De Hoop Scheffer, Kant, Van der Knaap, Leers, Marijnissen, Van Middelkoop, Mosterd, Poppe, Reitsma, Rietkerk, Ross-van Dorp, Rouvoet, Schreijer-Pierik, Schutte, Van der Staaij, Stellingwerf, Stroeken, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn en Van der Vlies.

Aangenomen. Voor: 104 stemmen.

Amendementen zijn in de volgorde van stemming – op artikelnummer – weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties.

Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → 20. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

AANGENOMEN EN OVERGENOMEN AMENDEMENTEN

Artikel 2

27→35 (Dittrich)

Heeft de patiënt een wilsverklaring opgesteld, dan dienen alle zorgvuldigheidsvereisten uit het eerste lid in acht te genomen worden, voordat de arts het verzoek uit de wilsverklaring eventueel honoreert. Dat blijkt niet echt helder uit de tekst van het wetsvoorstel. Daarom wordt dat in dit amendement nog eens nadrukkelijk onder woorden gebracht. Letterlijk genomen kan de arts niet «met de patiënt» tot de overtuiging zijn gekomen, zoals in het eerste lid, onder d, bijvoorbeeld staat gestipuleerd, aangezien de patiënt in de situatie dat zijn wilsverklaring zou gaan gelden, niet meer met de arts kan overleggen. Daarom kiest dit amendement voor de term «van overeenkomstige toepassing». Dat betekent dat de zorgvuldigheidseisen zoveel als feitelijk mogelijk is in de gegeven situatie van toepassing zijn.

Aangenomen. Voor: GroenLinks, PvdA, D66, VVD en CDA

De leden Smits en Hindriks wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden tegen dit gewijzigde tweede lid te hebben gestemd

Artikel 17

34 (Halsema)

In het belang van de publieke en politieke controle is transparantie van de werkwijze, met name de wijze van toetsing, door de regionale toetsingscommissie onmisbaar. Deze dienen de ministers te waarborgen door middels een model vast te leggen welke informatie in de jaarverslagen moet zijn opgenomen.

Aangenomen met algemene stemmen

VERWORPEN, INGETROKKEN EN/OF VERVALLEN AMENDEMENTEN

Artikel 21

17 (Rouvoet, Van der Vlies)

Dit amendement strekt ertoe dat het schriftelijke oordeel van de tweede, onafhankelijke arts integraal wordt opgenomen in het verslag van de arts.

Ingetrokken

Artikel 9

30 (Halsema)

Dit amendement laat de commissie de ruimte, conform de huidige regeling, om te kiezen bij welke instantie het betreffende dossier het best onder de aandacht kan worden gebracht. Het proportionaliteitsbeginsel is erbij gebaat dat de commissie kan bepalen of op een onzorgvuldigheid een tuchtrechtelijke of een strafrechtelijke reactie dient te volgen. Deze ruimte komt overeen met de doelstelling van het wetsvoorstel om het strafrecht meer op afstand te plaatsen, hetgeen de meldingsbereidheid gunstig kan beïnvloeden.

Ingetrokken

Artikel 2

14 (Rouvoet en Van der Vlies)

Teneinde onduidelijkheden en onzekerheden voor wat betreft (de inhoud van) het verzoek om levensbeëindiging zoveel mogelijk tegen te gaan, is vastlegging ervan in een schriftelijke wilsverklaring een noodzakelijk vereiste. Doordat op deze wijze voorkomen wordt dat voor de beoordeling door de toetsingscommissie ten aanzien van deze zorgvuldigheidseis uitsluitend kan worden afgegaan op het verslag van de arts, wordt hiermee ook de rechtszekerheid van de arts gediend.

Verworpen. Voor: GroenLinks, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

15 (Rouvoet en van der Vlies)

Dit amendement voegt aan het subjectieve criterium van «uitzichtloos en ondraaglijk lijden» het meer objectieve element van «onbehandelbaarheid» toe. De vaststelling van de onbehandelbaarheid van (lijden als gevolg van) een bepaalde aandoening is anders dan de ondraaglijkheid van het lijden zelf een specifiek medische aangelegenheid. Hetzelfde geldt voor de uitzichtloosheid van het lijden: een arts kan hooguit beoordelen of een bepaalde therapeutische behandeling al dan niet uitzichtloos is. Toevoeging van het element van de onbehandelbaarheid betekent dan ook een verdere objectivering van de zorgvuldigheidseisen en daarmee tevens een extra waarborg in de arts–patiëntrelatie.

Verworpen. Voor: CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

10 (Rouvoet en van der Vlies)

Dit amendement regelt dat een arts wordt verplicht alle beschikbare vormen van palliatieve zorgverlening bij zijn afweging inzake levensbeëindigend handelen en hulp bij zelfdoding te betrekken. In het meldingsverslag dient hij daar beredeneerd rekenschap van te geven.

Verworpen. Voor: SP, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

32 (Ross-van Dorp)

Met dit amendement wordt beoogd te waarborgen dat een aanbod van palliatieve zorg aan de patiënt wordt gedaan.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

11 (Van der Vlies en Rouvoet)

Verpleegkundigen en verzorgenden hebben een zeer groot professioneel aandeel in de zorg voor en begeleiding van ernstig zieken en stervenden. Uit respect voor hun positie en competentie en om de zorgvuldigheid van zijn beslissing te waarborgen dient de arts ook hun oordeel bij de besluitvorming rond het verzoek tot levensbeëindiging te betrekken.

Onder «verzorgenden» worden verstaan diegenen die een beroep uitoefenen dat op grond van artikel 34 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg is geregeld in het Besluit verzorgende in de individuele gezondheidszorg.

Verworpen. Voor: SP, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

33 (Halsema)

Met dit amendement wordt een nieuwe zorgvuldigheidseis toegevoegd, te weten het raadplegen van een verplegende en verzorgende die betrokken is bij de verpleging of verzorging van de patiënt die om euthanasie vraagt. De verpleging en verzorging hebben intensief contact met de patiënt en kunnen derhalve de arts belangrijke informatie verschaffen over het verzoek van de patiënt.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

12 (Van der Vlies, Rouvoet)

De toevoeging van het woord «persoonlijk» in deze zorgvuldigheidseis wordt voorgesteld teneinde te voorkomen dat artsen de uitvoering van de levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding overlaten aan anderen.

Verworpen. Voor: SP, CDA, RPF, GPV en SGP

Artikel 2

18→28 I (Kant c.s.)

Het is onjuist een wilsverklaring die in het verleden werd afgegeven dezelfde betekenis toe te kennen als een concreet verzoek. Aan het zorgvuldigheidscriterium dat sprake moet zijn van een vrijwillig, weloverwogen en duurzaam verzoek wordt niet voldaan. Aan de betekenis van wilsverklaringen kan worden getwijfeld omdat op het moment dat de wilsverklaring wordt opgesteld men zich moeilijk kan voorstellen of en wanneer er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden.

Verworpen. Voor: 39 stemmen

Vóór stemmen de leden: Marijnissen, Van Middelkoop, Mosterd, Poppe, Reitsma, Rietkerk, Ross-van Dorp, Rouvoet, Schreijer-Pierik, Schutte, Van der Staaij, Stellingwerf, Stroeken, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Wijmen, Wijn, De Wit, Van den Akker, Van Ardenne-van der Hoeven, Atsma, Balkenende, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Buijs, Van de Camp, Dankers, Van Dijke, Eurlings, De Haan, Hillen, Van der Hoeven, De Hoop Scheffer, Kant, Van der Knaap en Leers.

Tegen stemmen de leden: Luchtenveld, E. Meijer, Melkert, Middel, Molenaar, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Remak, Van 't Riet, Rijpstra, Rosenmüller, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spoelman, Van der Steenhoven, De Swart, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Wilders, Witteveen-Hevinga, Zijlstra, Albayrak, Apostolou, Arib, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Barth, Van Beek, Belinfante, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bussemaker, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Depla, Dijkma, Dijkstal, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Essers, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Hofstra, Kalsbeek, Kamp, Karimi, Klein Molekamp, Koenders, Kortram, Kuijper en Lambrechts.

Artikel 2

20 (Rouvoet en Van der Vlies)

De indieners achten het gewenst dat de Kamer gelegenheid krijgt zich expliciet uit te spreken over de vraag of de aanvaardbaarheid van levensbeëindiging op verzoek c.q. hulp bij zelfdoding bij een uitzichtloos en ondraaglijk lijdende patiënt zich ook dient uit te strekken tot minderjarigen met een leeftijd tussen 16 en 18 jaar.

Verworpen. Voor: CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 2

21 (Rouvoet en Van der Vlies)

De indieners achten het gewenst dat de Kamer gelegenheid krijgt zich expliciet uit te spreken over de vraag of de aanvaardbaarheid van levensbeëindiging op verzoek c.q. hulp bij zelfdoding bij een uitzichtloos en ondraaglijk lijdende patiënt zich ook dient uit te strekken tot minderjarigen met een leeftijd tussen 12 en 16 jaren, inclusief zij die wilsonbekwaam zijn geworden.

Verworpen. Voor: CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 2

18→28 II (Kant c.s.)

Het is onjuist een wilsverklaring die in het verleden werd afgegeven dezelfde betekenis toe te kennen als een concreet verzoek. Aan het zorgvuldigheidscriterium dat sprake moet zijn van een vrijwillig, weloverwogen en duurzaam verzoek wordt niet voldaan. Aan de betekenis van wilsverklaringen kan worden getwijfeld omdat op het moment dat de wilsverklaring wordt opgesteld men zich moeilijk kan voorstellen of en wanneer er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden.

Verworpen. Voor: SP, CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 3

13 (Van der Vlies en Rouvoet)

Dit amendement beoogt diegenen die gewetensbezwaren hebben te vrijwaren van elke vorm van medewerking aan levensbeëindigend handelen en hulp bij zelfdoding.

Verworpen. Voor: CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 3

31 (Ross-van Dorp)

Met dit amendement wordt beoogd de regionale toetsingscommissie uit te breiden met een palliatief arts en een (wijk)verpleegkundige. De deskundigheid, ervaring en betrokkenheid van de verpleegkundige met de patiënt heeft een toegevoegde waarde bij het komen tot een weloverwogen oordeel over gevallen van levensbeëindigend handelen. Ook palliatief artsen hebben nadrukkelijk een toegevoegde waarde. Deze kan vanuit zijn specifieke deskundigheid beoordelen of er sprake is geweest van een voldoende aanbod van palliatieve zorg.

Verworpen. Voor: SP, CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 8

16 (Rouvoet, Van der Vlies)

Het is ongewenst wanneer de toetsingscommissie haar oordeel uitsluitend zou baseren op het schriftelijke verslag van de arts. Juist wanneer een arts onzekerheid voelt of wel aan alle zorgvuldigheidseisen is voldaan, kan niet zonder meer van de volledigheid en juistheid van

het verslag worden uitgegaan. Het horen van de arts door de toetsingscommissie dient dan ook te worden voorgeschreven. Het amendement voorziet hierin.

Verworpen. Voor: CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 9 en 10

19 I (Kant)

Het openbaar ministerie behoudt in alle gevallen de bevoegdheid om tot strafvervolgning over te gaan. Naar de mening van de Raad van State moet het Openbaar Ministerie ten behoeve van een consistente jurisprudentie ook in alle gevallen kunnen beschikken over het oordeel van de toetsingscommissie, ook over het positieve oordeel. De herformulering van artikel 10, onder 1°, vloeit voort uit de wijziging die in artikel 9, tweede lid, is aangebracht en beoogt geen inhoudelijke wijziging.

Verworpen. Voor: SP, CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 9

36 (Van der Vlies, Rouvoet)

Dit amendement beoogt te bewerkstelligen dat in alle gevallen, waarin niet aan de zorgvuldigheidseisen is voldaan, het oordeel van de regionale toetsingscommissies ter kennis moet worden gebracht van het College van procureurs-generaal. Hiermee wordt voorkomen dat de commissie als laatste instantie uitspreekt dat zorgvuldig is gehandeld, terwijl niet aan alle zorgvuldigheidseisen is voldaan, zoals in artikel 293 lid 2 Wetboek van Strafrecht vereist voor het vervallen van de strafbaarheid. Dit oordeel komt in die gevallen aan het Openbaar Ministerie toe.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, CDA, GPV, RPF en SGP

Artikel 20

29 (Halsema)

Voor de handhaving van deze wet en van artikel 293 Sr is het van belang dat de materiële zorgvuldigheidseisen worden onderscheiden van de formele zorgvuldigheidseisen. In het kader van de proportionaliteit is vervolging voor een levensdelict enkel vanwege het niet nakomen van de meldingsplicht hoogst onwaarschijnlijk. Een beperking tot de materiële zorgvuldigheidseisen als rechtvaardigingsgronden is wel handhaafbaar en daardoor geloofwaardiger. In het huidige recht geschiedt handhaving van de meldingsplicht via de Wet op de lijkbezorging en via artikel 228, eerste lid, Sr. Een uitbreiding naar artikel 293, tweede lid, is dan ook niet nodig.

Verworpen. Voor: GroenLinks

MOTIES

37 (Kant) om een onderzoek in te stellen naar de redenen waarom mensen een wilsverklaring opstellen

Ingetrokken

38 (Kant) om een plan van aanpak op te stellen voor de vorming van teams voor palliatieve zorg

Verworpen. Voor: SP en CDA

39 (Kant) om een onderzoek in te stellen naar culturele, sociologische en psychologische langetermijneffecten van euthanasie.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, CDA, GPV en RPF

40 (Halsema) modelverklaring met uiteenzetting wettekst en. mogelijke consequenties van de verklaring

Verworpen. Voor: GroenLinks